

Bijlage VI

FLP-format

FLP-format

0. Project

0.1 Titel: “Verknijpte klachten!!”

0.2 Deelnemende studenten:
Anneke Tielemans
Marloes Langendonck
Remco Evers
Chantal Bouten

0.3 Datum: 12-03-'01   Versie 8

1. Opdrachtgever

1.1 Dhr. L. Maessen, directeur kappersacademie Heerlen en Roermond

1.2 Begeleidende docenten:
Eveline Wouters, docentbegeleider (DBG)

Marlies Schillings, methodisch begeleider (MBG)

2. Probleemstelling

Tijdens de eerste stage werden bovengenoemde studenten geconfronteerd met een patiënte uit het kappersvak met een eigen zaak. Deze kapster wist te vertellen dat er veel collega's zijn met gelijksoortige klachten, zoals nek-, rug- en schouderklachten en RSI-achtige klachten

De kapster in kwestie geeft zelf scholing aan collega's over wat zij weet over preventie van klachten: een goede houding, hulpmiddelen en het gebruik hiervan. Tijdens een werkbezoek, uitgevoerd door bovengenoemde studenten, aan de betreffende kapperszaak werd duidelijk dat er onvoldoende lesmateriaal bestaat omtrent deze onderwerpen. Er werd aangegeven dat collega's die al geruime tijd in het vak zaten, moeilijk tot niet te veranderen waren in hun houding.

Het idee ontstond om te kijken hoe er tijdens de opleiding wordt omgegaan met houding, hulpmiddelen en het gebruik hiervan. Uiteindelijk gaf dhr. Maessen, directeur van de kappersopleiding te Heerlen en Roermond, aan onvoldoende lesmateriaal te hebben omtrent de eerder genoemde aspecten. Dhr. Maessen bleek echter geïnteresseerd te zijn in lesmateriaal gericht op ergonomische en fysiotherapeutische aspecten als een juiste werkhouding, hulpmiddelen en een juist gebruik hiervan. Het hieruit voortvloeiende probleem is dat er onvoldoende lesmateriaal bestaat ten aanzien van een juiste werkhouding, hulpmiddelen en het gebruik hiervan. Na inventarisatie van de te ondernemen activiteiten, bleek dat het ontwikkelen van adequaat lesmateriaal een te grote opdracht was om in een afstudeerperiode te vervaardigen. Voordat er begonnen kan worden met het ontwikkelen van het lesmateriaal, zal er eerst gedegen vooronderzoek gedaan moeten worden. Het project is daarom opgesplitst in twee delen. Het eerste deel zal bestaan uit een vooronderzoek, met als doel het inventariseren van beroepsklachten en de preventie van klachten. Hieruit volgende zullen aanbevelingen gedaan worden richting van de opdrachtgever en studenten fysiotherapie. Deel twee zal bestaan uit het maken van lesmateriaal voor de opleiding te Heerlen en Roermond en zal uitgevoerd worden in een volgende afstudeerperiode.

De maatschappelijke relevantie van dit project is, dat het beroep niet meer is weg te denken uit de samenleving. Er zijn veel mensen werkzaam binnen het kappersvak. Een groot aantal kappers kampt met lichamelijke klachten als gevolg van hun werkzaamheden als kapper. Met dit project wordt een eerste aanzet gegeven tot het voorkomen en verminderen van de meest voorkomende klachten gerelateerd aan de fysiotherapie/ergonomie. Uit bovenstaande probleemstelling kunnen de volgende hoofd- en subvragen worden geformuleerd.

Hoofdvraag:

De hoofdvraag is driedelig van aard:

1. **Welke klachten komen er voor binnen het kappersvak?**
2. **Wat wordt er momenteel aan preventie gedaan binnen het kappersvak wat betreft deze klachten?**
3. **Welke aanbevelingen kunnen gedaan worden naar aanleiding van dit project naar de opdrachtgever, vanuit de fysiotherapie/ergonomie.**

Subvragen bij hoofdvraag 1:

- ⇒ Welke beroepsklachten bij kappers kunnen worden geïnventariseerd?
- ⇒ Welke klachten komen het meeste voor?
- ⇒ Waar ontstaan de meeste klachten: tijdens de opleiding of in het werkveld?
- ⇒ Wat zijn de oorzaken van het ontstaan van deze klachten?
- ⇒ Bij welke van deze klachten kan de link naar fysiotherapie/ergonomie het beste gelegd worden?

Subvragen bij hoofdvraag 2:

- ⇒ Zijn er preventieve richtlijnen?
- ⇒ Zijn deze richtlijnen duidelijk?
- ⇒ Zijn er hulpmiddelen?
- ⇒ Hoe is de gebruikswijze van deze hulpmiddelen?
- ⇒ Wordt er op de opleiding aan preventie gedaan? Zo ja, Wat?
- ⇒ Wordt er in het werkveld aan preventie gedaan? Zo ja, Wat?

Operante definities:

- Beroepsklachten: -Gezondheidsproblemen, lichamelijk en/ of geestelijk, waaraan de beoefenaars van het kappersvak veelvuldig lijden^{1,3}
- Kapper: -Persoon die het beroep van kappen uitoefent³
- Kappersvak: -Uitoefenen van het beroep waarbij kappers en kapsters bedrijfsmatig het hoofdhaar van mannen, vrouwen en kinderen knippen of anderszins behandelen^{1,3}
- Opleiding: -Vakschool waar kappers en kapsters worden opgeleid³
- Preventie: -Het voorkomen, het opsporen en het vroegtijdig onderkennen van zaken die problemen kunnen opleveren voor de gezondheid van kappers en kapsters³
- Richtlijnen: -De te volgen handelwijze ten aanzien van het voorkomen van gezondheidsproblemen bij kappers en kapsters^{1,3}
- Hulpmiddelen: -Hulpstukken die er toe bijdragen dat veelvoorkomende klachten bij kappers en kapsters verminderen/ verdwijnen^{1,3}
- Duidelijk: -Zonder ergens een misverstand over te laten bestaan³
- Fysiotherapie: -Het toepassen van verschillende therapievormen ter preventie of behandeling van afwijkingen van de normale lichaamshouding en lichaamsfunctie^{2,3}
- Ergonomie: -Studie, leer van en streven naar aanpassingen van de werkomstandigheden aan de aard en de begrenzingen van de mens^{2,3}

3. Doelstellingen

Onze doelstellingen zijn:

Het beantwoorden van de bovengenoemde hoofd- en subvragen.

4. Methode

Literatuurstudie, waarbij we de volgende onderwerpen nader willen onderzoeken:

1. Het voorkomen van klachten in de kapperswereld

2. De oorzaken van klachten in de kapperswereld
3. Preventieve richtlijnen
4. Hulpmiddelen
5. Het toepassen en gebruik van deze richtlijnen en hulpmiddelen binnen de kapperswereld
6. Observeren, welke verschillende methodes zijn er, waar let je op enz.
7. Opstellen van enquêtes, waar let je op/richtlijnen voor het opstellen van een enquête⁴

De literatuurstudie zal zich concentreren op artikelen en boeken die geschreven zijn over deze onderwerpen. Het zoeken naar deze informatie zal zich beperken tot internet en de mediatheek op school.

De keywords die we kunnen gebruiken bij de literatuurstudie zijn:

A.

Kappersvak (hairdresser), RSI, kappersklachten, ergonomie en kappers (ergonomics and hairdressers), knippen (haircut), schouderklachten (shoulder injuries), rugklachten (Spinal injuries), lumbale klachten, lumbarspine injuries), nekklachten (neck injuries), cervicale klachten (cervical spine injuries), thoracale klachten (thoracic spine injuries), preventie (prevention).

B.

Observatie (observation), observatiemethodes (methods in observation)

C.

Enquête, richtlijnen en enquête

Zestal oriënterende observaties, uitgevoerd in tweetallen. Dit om richtlijnen te verkrijgen zodat gerichte vragen gesteld kunnen worden in de enquête. De observaties zullen uitgevoerd worden op de kappersopleiding en in het werkveld

Deze eerste globale observaties zullen worden gedaan op een beschrijvende wijze. Gelet wordt op werkhoudingen, werkzaamheden, aanwezigheid van materiaal zoals scharen, stoelen etc, gebruik van dit materiaal en gebruiksvriendelijkheid ervan.

Enquête voor 200 (oud)studenten van de kappersacademie Heerlen en Roermond, bestaande uit hoofdzakelijk gesloten vragen. De enquête zal ongeveer twintig vragen omvatten.

Deze ter inventarisatie van:

1. De klachten voorkomend binnen de kapperswereld
2. Het ontstaan van deze klachten en de plaats van ontstaan; op de opleiding of in het werkveld
3. De aanwezige kennis wat betreft preventieve richtlijnen en het gebruik van hulpmiddelen
4. Wat er daadwerkelijk gedaan wordt aan preventie binnen de opleiding en in het werkveld

Specifieke observaties van de lessituaties (op de opleiding) en praktijksituaties (bij kapperszaken) om te achterhalen:

1. Hoe klachten kunnen ontstaan
2. Wat er op de opleiding wordt gedaan aan preventie
3. Wat er in het werkveld wordt gedaan aan preventie
4. Hoe het is gesteld met het gebruik van hulpmiddelen, richtlijnen en gebruikswijzen
5. Of er voldoende kennis over het laatst genoemde punt is, om deze goed te kunnen toepassen.

Bij deze specifieke observaties zal er worden geobserveerd volgens een time-sampling en een event-sampling methode⁵. Deze methodes zijn ervoor om te kijken waar de oorzaken kunnen liggen voor bepaalde klachten en hoe het gesteld is met de preventie.

Deze observaties uitvoeren bij een tiental kapperszaken en op de opleiding te Heerlen en Roermond.

5. **Projectproducten**

- ⇒ het onderzoeksverslag;
- ⇒ titel van het project en een korte omschrijving van de inhoud, t.b.v. de presentatie;

- ⇒ een individueel evaluatie verslag, inclusief logboek;
- ⇒ de presentatie;

6. Tijd

6.1 Tijdsplanning:

FASE (TAAK/ACTIVITEIT)	DATUM	PERSONEN
initiatie/definitiefase:		
Indienen ontwerp/projectvoorstel bij APC	Week 41 DEADLINE: 12 oktober 2000 (uiterlijk 16.00)	Remco
Vaststellen onderwerpen door commissie	Week 45 9 november 2000	
Keuze en indeling projecten	Week 49 7 december 2000	
Inleveren FLP-format bij DBG	Week 2 DEADLINE: 11 januari 2001	Marloes
ontwerpfase:		
Inleveren FLP-format bij APC	Week 5 DEADLINE: 1 februari 2001	Chantal
Beoordelings- en bijstellingsfase, waarna formele goedkeuring FLP-format	Week 5-9 1 februari – 1 maart 2001	
voorbereidingsfase:	Week 5-12 1 februari – 25 maart 2001	
realisatiefase:	Week 13-24 26 maart – 14 juni 2001	
Inleveren titel en korte omschrijving van de inhoud ten behoeve van de presentatiemiddag	Week 21 DEADLINE: 24 mei 2001 (uiterlijk 12.00)	Anneke
Inleveren eindproduct bij APC	Week 22 DEADLINE: 31 mei 2001 (uiterlijk 12.00)	
Proefpresentaties in overleg met DBG	Week 23 tussen 4 en 8 juni 2001	Anneke, Chantal, Marloes en Remco
Overleg DBG/MBG over beoordeling eindproducten	Week 24 13 juni 2001	
Beoordeling eindproducten	Week 24 13 juni 2001 (vanaf 18.00)	
Presentatie afstudeerproject	Week 24 14 juni 2001, van 13.00-18.00	Anneke, Chantal, Marloes en Remco
nazorgfase:	Week 23-25 7 juni – 20 juni 2001	
Inleveren individueel evaluatieverslag bij APC	Week 23 DEADLINE: 7 juni 2001 (uiterlijk 12.00)	
Individuele gesprekken, in overleg met DBG	Week 24-25 Tussen 15 en 20 juni 2001	

6.2 Fasering projectactiviteiten:

FASE (TAAK/ACTIVITEIT)	WEEK	PERSONEN
voorbereidingsfase:	Week 5-12 1 februari – 25 maart 2001	

Bespreking FLP-format met de opdrachtgever	Week 6 8 februari 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Literatuurstudie: 1. klachten + oorzaken 2. preventie 3. observeren 4. opstellen enquêtes	Week 1 Vanaf 1 januari 2001	Marloes Chantal Anneke Remco
Afronden literatuurstudie	Week 8 23 februari 2001	
Verwerken van de gegevens verkregen uit de literatuurstudie d.m.v. screening op relevantie en bruikbaarheid.	Week 9 t/m 2 maart 2001	Anneke + Remco
Oriënterende observaties	Week 10-11 5 t/m 15 maart 2001	In 2-tallen
realisatiefase:	Week 13-24 26 maart – 14 juni 2001	
Verwerken van de gegevens verkregen uit de oriënterende observaties middels screening	Week 11-13 15 t/m 25 maart	Remco + Chantal
Conclusies trekken uit verwerkte gegevens van de oriënterende observaties	Week 13 26 maart 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Opstellen van de enquête	Week 9 Vanaf begin maart 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Opvragen adressen (oud)studenten	Week 14 2 april 2001	Remco
Versturen enquête	Week 14 uiterlijk 4 april 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Opstellen observatiecriteria te gebruiken bij de specifieke observaties in week 19 en 20	Week 14 –16 Vanaf 5 april 2001	Anneke + Remco
Start schrijven onderzoeksverslag	Week 14 Vanaf 5 april 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Enquêtes terug (enquêtes terug na deze datum worden niet meer verwerkt)	Week 17 uiterlijk 27 april 2001	Anneke
Verwerken van de gegevens verkregen uit de teruggekomen enquêtes, middels SPSS	Week 18 2 t/m 4 mei 2001	Anneke + Marloes
Vervolg onderzoeksverslag en contact met DBG	Week 18 2 t/m 4 mei 2001	Chantal + Remco
Interpreteren & conclusies trekken van & uit de verwerkte enquête-gegevens	Week 18-19 4 t/m 7 mei 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Specifieke observaties bij de opleidingen en in het werkveld	Week 19-20 tussen 8 en 13 mei 2001	In 2-tallen
Verwerken van de gegevens verkregen uit de specifieke observaties volgens bovengenoemde observatiecriteria	Week 20 13-16 mei 2001	Chantal + Marloes
Vervolg onderzoeksverslag en contact met DBG	Week 20 13-18 mei	Anneke + Remco
Interpreteren & conclusies trekken van & uit de verwerkte gegevens van de specifieke observaties	Week 20 16 mei 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Afronden van het onderzoeksverslag en contact met DBG 1. computerwerk 2. eindredactie	Week 22 t/m 31 mei 2001	Remco + Anneke Marloes + Chantal
Inleveren titel en korte omschrijving van de inhoud t.b.v. de presentatiemiddag	Week 21 DEADLINE: 24 mei 2001 (uiterlijk 12.00)	Anneke
Inleveren eindproduct bij APC	Week 22	Remco

	DEADLINE: 31 mei 2001 (uiterlijk 12.00)	
Proefpresentaties in overleg met DBG	Week 23 tussen 4 en 8 juni 2001	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
Overleg DBG/MBG over beoordeling eindproducten	Week 24 13 juni 2001	
Beoordeling eindproducten	Week 24 13 juni 2001 (vanaf 18.00)	
Presentatie afstudeerproject	Week 24 14 juni 2001, van 13.00-18.00	Anneke, Chantal, Marloes + Remco
nazorgfase:	Week 23-25 7 juni – 20 juni 2001	
Inleveren individueel evaluatieverslag en logboek bij APC	Week 23 DEADLINE: 7 juni 2001 (uiterlijk 12.00)	
Individuele gesprekken, in overleg met DBG	Week 24-25 tussen 15 juni en 20 juni 2001	

6.3 Begeleiding:

Met de DBG Eveline Wouters wordt elke 2-3 weken mondeling geëvalueerd, om de stand van zaken door te spreken. Tussentijds wordt er contact onderhouden via e-mail en telefoon.

Met de opdrachtgever wordt via email en telefoon contact gehouden om de stand van zaken door te nemen.

7. Begrote kosten

De begrote kosten worden door de eerder genoemde studenten betaald.

Wat wordt er uitgegeven:

⇒ papier, enveloppen, postzegels:	fl. 150,=
⇒ inkt printer:	fl. 100,=
⇒ inbinden van het werk:	fl. 50,=
⇒ telefoonkosten:	fl. 75,=
⇒ reiskosten naar opdrachtgever	fl. 75,=
⇒ kopieerkosten	fl. 75,=
⇒ onvoorzien kosten	fl. 150,=

totaalbedrag	fl.675,=
--------------	----------

8. Kwaliteitseisen:

⇒ **functionele eisen:** een duidelijk overzicht van de meest voorkomende klachten binnen het kappersvak, de stand van zaken wat betreft de preventie, het gebruik van hulpmiddelen enzovoorts. Verder moeten er aanbevelingen gedaan kunnen worden voor vervolgonderzoek.

⇒ **operationele eisen:** Het taalgebruik moet voor iedereen te begrijpen zijn, dus niet te veel medische- en vaktermen, omdat het onderzoek voor mensen bedoeld is die niet bekend zijn met de terminologie binnen het vak fysiotherapie/ergonomie. Tevens moet er rekening gehouden worden dat er termen

voor kunnen komen die in het kappersvak veel voorkomen en die voor mensen met een fysiotherapie/ergonomie achtergrond niet te begrijpen zijn.

⇒ **randvoorwaarden:**

Voor het schrijven van een onderzoeksverslag wordt de volgende indeling gehanteerd:

1. Titelblad:

Titel bovenaan (eventueel met ondertiteling)
Naam auteur(s) en begeleider(s)
Onderzoeksverslag Fontys Hogeschool Eindhoven
Fontys Paramedische Hogeschool, opleiding fysiotherapie
Datum

2. Indeling onderzoeksverslag

Voorwoord:

Aanleiding tot het onderzoek, zeer algemene beschrijving van de probleemstelling. Eventueel een dankwoord aan bepaalde personen, instellingen etc. Vermeld onder het voorwoord: namen, plaats en datum.

Samenvatting

Beknopte weergave van de onderzoeksvraag, de uitvoering en de conclusies. Voeg ook een summary of abstract (een engstalige versie van de samenvatting) toe.

Inhoudsopgave

Titels van hoofdstukken, paragrafen en pagina's.

Inleiding

Specifieke omschrijving van het probleem, de vraagstelling en de doelstelling van het onderzoek. Weergave van de inhoud van het project per hoofdstuk ('leeswijzer').

Hoofdstuk 1

Omschrijving, analyse en synthese van de relevante literatuur. Aangeven van het theoretisch kader. Aangeven hoe het onderzoek voortkomt uit het theoretisch kader. Leg de link tussen de gevonden relevante literatuur en het eigen onderzoek (relevantie en verantwoording). Zorg voor adequate, volledige, relevante literatuurverwijzingen, die in de literatuurlijst terug moeten komen. Alle gebruikte literatuur moet opgenomen worden in het onderzoeksverslag.

Hoofdstuk 2

Opzet en methode van het onderzoek.

Hoofdstuk 3

Resultaten. Geen conclusies maken, dit gebeurt in het volgende onderzoek.

Hoofdstuk 4

Discussie en conclusie: Bepaling van de relevantie van de resultaten, interpretatie van de onderzoeksresultaten en aangeven van de beperkingen van het eigen onderzoek. Eventueel suggesties voor verder onderzoek.

Literatuur

Bijlagen:

Testformulieren, screeningsformulieren, ruwe uitslagen, brieven etc.

⇒ **ontwerpbeperkingen:**

onvoldoende terugkomst van enquêtes;
geen/onvoldoende criteria om de meest voorkomende klachten mee te bepalen;
onvoldoende medewerking van de studenten;

onvoldoende medewerking van kapperszaken.

9. Voorlopige literatuur

¹ Kappersbond FNV. *Nieuwe CAO voor het kappersbedrijf*. De Kapper 9/10, blz. 6, 2000

²Coelho. *Zakwoordenboek der geneeskunde*. Arnhem: Elsevier/Koninklijke PBNA, 2000

³Dale, van. *Groot woordenboek der Nederlandse taal*. Utrecht: Van Dale Lexicografie, 1999 (operante definities)

⁴Brinkman, J. *Cijfers spreken*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 1992 (enquêtes)

⁵Bosch, J.D. Dijkstra, J.S. van Hekken, S.M.J. Nakken, H. *Leren Observeren*. Muiderberg: Coutinho, 1992 (observeren)

